

Dijitalleşen Dünyada Hak ve Sorumluluklarım

Vatandaşlık Türleri ve Davranış Modelleri

Toplum içerisindeki olaylara karşı verdiğimiz tepkiler, vatandaşlık profilimizi belirler:

Etkin Vatandaş: Haklarını bilen, sorumluluklarını yerine getiren ve bir sorunla karşılaştığında yasal yollara (dilekçe, CİMER vb.) başvuran kişidir.

Pasif Vatandaş: Sorunların farkında olan ancak çözüm için harekete geçmeyen, durumu kabullenen kişidir.

Kararsız Vatandaş: Olaylar karşısında nasıl davranacağını bilemeyen, tepki verip vermemek arasında kalan kişidir.

Dijital Vatandaşlık Nedir?

Günümüzde teknolojinin ve genel ağın (internet) yaygınlaşmasıyla **Dijital Vatandaşlık** kavramı ortaya çıkmıştır.

Dijital Vatandaşlık: Dijital ortamı yerinde, güvenilir, etik kurallara uygun ve eleştirel bir şekilde kullanabilme becerisidir.

✚ Eğitim, sağlık, alışveriş ve iletişim gibi birçok ihtiyacın dijital platformlar üzerinden karşılanmasını sağlar.

Dijital Kamu Hizmetleri ve Haklarımızın Kullanımı

➤ Devletimiz, vatandaşların haklarını daha hızlı ve etkin kullanabilmesi için çeşitli dijital platformlar sunar:

e-Devlet Kapısı (turkiye.gov.tr)

➤ Vatandaşların devlet hizmetlerine tek bir noktadan ulaşmasını sağlar. 2024 itibarıyla kullanıcı sayısı 66 milyonu aşmıştır.

- **Adalet:** Dava dosyalarını takip etme.
- **Eğitim:** Sınav başvuruları ve sonuç takibi.
- **Sağlık:** Randevu ve muayene bilgileri.
- **Kişisel Bilgiler:** Vergi, mülkiyet ve ikametgah bilgilerine erişim.
- **Şikayet ve Bilgi Edinme:** Kamu kurumlarına başvuru yapma.

e-Nabız

Kişisel sağlık kayıtlarına erişim platformudur. Tahlil sonuçları, reçeteler ve randevu takibi buradan yapılır.

e-Okul:

Veli ve öğrencilerin not, devamsızlık ve sınav tarihlerini takip ettiği sistemdir.

EBA (Eğitim Bilişim Ağı):

Sesli kitaplar, videolar ve etkileşimli içeriklerle eğitim hakkının dijital ortamda desteklenmesidir.

CİMER (Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi)

Anayasal bir hak olan "dilekçe ve bilgi edinme" hakkının dijital halidir. Vatandaşlar görüş, öneri ve şikayetlerini buradan hızlıca iletebilirler.

Dijitalleşmenin Olumsuz Etkileri ve Riskler

Teknoloji hayatı kolaylaştırır da beraberinde bazı güvenlik risklerini getirir:

- **Kişisel Verilerin Gizliliği:** Dijital platformlara giriş yaparken (T.C. kimlik numarası vb.) verilerimizin güvenliği risk altına girebilir. Yetkisiz kişilerin bu verilere ulaşması "veri gizliliği ihlali"ne yol açar.
- **Siber Zorbalık:** Dijital araçlar kullanılarak bir kişinin kasıtlı olarak rahatsız edilmesi, tehdit edilmesi veya aşağılanmasıdır.
 - **Belirtileri:** Düşmanca hisler, kimliğini gizleme, davranışın tekrarlanması.
 - **Çözüm:** Durumu bir yetişkine bildirmek, zorbalık yapanı engellemek veya uygulamayı silmek.
- Telefon, tablet veya bilgisayarın aşırı kullanımınıdır. Bu durum sosyal hayatı ve sağlığı olumsuz etkiler.

Dijital Mahremiyet ve Güvenli İnternet Kullanımı

Dijital dünyada güvende kalmak için şu kurallara dikkat edilmelidir:

- Sosyal medyada profil bilgileri, fotoğraf ve belgeler herkesle paylaşılmamalıdır.
- Tanınmayan kişilerden gelen e-postalar açılmamalı, şüpheli linklere tıklanmamalıdır.
- Teknolojik aletler sınırlı ve belirli bir amaç doğrultusunda kullanılmalıdır.

Bilgi Notu: Dijital imkanlar sayesinde eskiden günler süren tapu, randevu veya şikayet işlemleri artık "hızlı ve zahmetsiz" bir şekilde çözülebilmektedir. Bu durum, etkin bir dijital vatandaş olmanın en büyük avantajıdır.